

بسم الله الرحمن الرحيم

آیه ۱۲۷

قدمت خانه‌ی خدا:

طبق آیات کریمه‌ی قرآن و احادیث، خانه‌ی کعبه از زمان حضرت آدم بوده و پیش از حضرت ابراهیم ساخته شده و وی تنها کار بازسازی و تجدید بنا را بر روی آن انجام داد. شاهد این امر، آیه‌ی ۳۷ سوره‌ی ابراهیم است که در آن ابراهیم سال‌ها پیش و پس از آن که همسر و فرزند خود را در سرزمین خشک و سوزان مکه رها نمود، به خداوند عرض کرد: «پروردگار! من ذریه‌ی خویش را در جوار خانه‌ی تو، سکونت دادم».

پیام: در مسیر اهداف الهی، بنایی و کارگری نیز عبادت است. «ربنا تَقَبَّلْ مِنَّا».

آیه ۱۲۸

واژه: آرنا: به ما بنما (ارائه: نشان دادن، نمایاندن)
مَكَرُ ابْرَاهِيمَ گَنَاهُ كَرِدَهُ بُودَهُ كَنَدَهُ تَوْبَهُ كَنَدَهُ؟

توبه همواره به معنای بازگشت از گناه نیست؛ بلکه عنوان توبه، در بسیاری از موارد به درخواست لطف و عنایت الهی و طلب تنبه اطلاق می‌شود، چنان‌که خدای سبحان از شمول لطف الهی بر مؤمنان، با تعبیر «تاب» یاد می‌کند: «لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ - مَسْلِمًا خداوند رحمت خود را شامل حال پیامبر و مهاجران و انصار، که در زمان عسرت و شدت (در جنگ توبک) از او پیروی کردند، نمود». (توبه/ ۱۲۷) درخواست توبه از سوی دو پیامبر معصوم، حضرت ابراهیم و اسماعیل (علیهم السلام) نیز ناظر به این معنا از توبه است، زیرا توبه از معصیت، درباره معصومان (علیهم السلام) که عصيان و نسیان ندارند متصرور نیست، بلکه درخواست توبه (عنایت) ابتدایی یا ترفیع درجه و بذل عنایت بیشتر است.

پیام ۱: به کمالات امروز خود قانع نشوید و تکامل آن را از خدا بخواهید. «ربنا و اجعلنا مُسْلِمِينَ لَكَ».

پیام ۲: در دعاها به نسل و فرزندان، توجه ویژه کنیم. «وَ مَنْ ذُرَّتْنَا»

پیام ۳: دانستن احکام، بدون روح تسلیم سودی نخواهد داشت. «وَ اجعلنا مُسْلِمِينَ لَكَ ... أَرِنَا مَنَاسِكَنَا».

آیه ۱۳۲

واژه: فَلَا تَمُوتُنَّ: از دنیا نروید (موت: مرگ)

عقابت بخیری:

در این آیه به وصیت یعقوب خطاب به فرزندانش اشاره می‌شود که در آن لحظات حساس، آنان را به پیروی از دین حنیف پدرانش دعوت نموده و سفارش کرد که مسلمان بمیرند. این توصیه، در حقیقت اشاره به این مطلب دارد که ایمان خود را از حالت عاریه‌ای و امانتی به حالت دائمی و مستقر درآورید؛ یعنی دین و باور صحیح را ملکه قرار دهید تا با فشار مرگ از بین نرود.

پیام: عاقبت به خیری، مهم‌ترین سفارش در زندگی است. «فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ».

آیه ۱۳۳

خطر بی‌دینی:

اعتقاد جمعی از یهود این بود که «یعقوب» به هنگام مرگ فرزندان خویش را به دینی که هم اکنون یهود به آن معتقدند (با تمام تحریفاتش) توصیه کرد، خداوند در رد اعتقاد آنان این آیه را نازل فرمود. از آیه بر می‌آید که یعقوب به هنگام مرگ نگرانی از وضع آینده فرزندانش داشت و پرسید: «فرزندانم بعد از من چه چیز را می‌پرسید؟» به خصوص گفت: «چه چیز» و نگفت: «چه کس را؟» چرا که در محیط زندگی او گروهی بتپرست بودند که در برابر اشیایی سجده می‌کردند. ولی با پاسخ فرزندان آرامش خاطر یافت.

پیام: حتی فرزندان انبیا در معرض خطر بی‌دینی هستند. «ما تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي».

آیه ۱۳۴

واژه: قَدْ خَلَتْ: به سر آمد، گذشت.

از فضل پدر تو را چه حاصل:

یهود روی افتخارات نیاکان‌شان در پیشگاه خدا بسیار تکیه می‌کردند و گمان‌شان این بود که اگر خودشان آلوه باشند در پرتو چنین نیاکانی اهل نجاتند. ولی قرآن می‌گوید: «آن‌ها امتنی بودند که در گذشتند، و اعمال‌شان مربوط به خودشان است، و اعمال شما نیز مربوط به خود شما است». بنا بر این در اصلاح عقیده و عمل خویش بکوشید.

این حکم مخصوص آن‌ها نیست و ما مسلمانان نیز مشمول آن هستیم
پیام: هر که را بنگری ز دشمن و دوست/ قیمت او به قدر همت اوست. «لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ لَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ»

آیه ۱۳۰

واژه: رَغْبَهُ عَنْ: بی‌اعتنایی می‌کند، روی گردان می‌شود. (ماده‌ی «رَغْبَهُ» هنگامی که با «عن» متعدد شود، معنای اعراض، کناره‌گیری و بی‌اعتنایی و هنگامی که با «فی» متعدد شود، معنای ضد آن؛ یعنی میل و رغبت؛ می‌دهد).

روی گردانی از دین ابراهیم سفاهت است:

يهودیان افتخار می‌کردند که به حضرت یعقوب منتباند که نواده‌ی ابراهیم بود. مسیحیان نیز، به عیسی افتخار می‌نمودند که از طرف مادر به یعقوب علیه السلام - نواده‌ی ابراهیم - می‌رسید. در این میان، نسب مشرکان عرب نیز از طریق «عَدَنَانَ» به اسماعیل - فرزند ابراهیم - می‌رسید و آنان خود را پیروی می‌دانستند. این سه گروه، همگی به ابراهیم علیه السلام افتخار می‌نمودند، ولی به پیامبر اسلام که از نسل ابراهیم و مجری آیین اوست، کافر شدند. بنابراین، چه کسی سفیه‌تر است از آن که به منشأ افتخار و عزّتش یعنی ابراهیم و آیین او کافر شود؟!

پیام: سفیه کسی است که منطق، مکتب، رهبر و راه حق را نادیده گرفته و به دنبال هوش‌های خود یا دیگران رهسپار شود؛ نه آن که تنها در امور مالی خود ناتوان باشد.
«سَفِهَ نَفْسَهُ»

آیه ۱۳۱

معنى و درجات اسلام:

اسلام به معنای «تسليیم مطلق در برابر دستورهای الهی» می‌باشد. این که انسان، خود را مالک هیچ چیزی نداند و خدا را مالک حقیقی همه‌ی اشیاء - از جمله وجود خود - بداند. خواست او، همان خواست خداست و تمام تلاشش به دست‌آوردن رضایت اوست. این بالاترین درجه‌ی اسلام است. پایین‌ترین درجه‌ی اسلام نیز، اقرار زبانی به یگانگی خداوند و نبوت پیامبر اسلام است که آن را «شهادتین» می‌نامیم. اسلام حضرت ابراهیم در چنین آیاتی، همان تسليیم مطلق وی در برابر خدا است.

آیه ۱۲۹

واژه: ابَعَث: برانگیز (بعث: برانگیختن)

هدف از بعثت پیامبران:

با دقت در دعای حضرت ابراهیم و اسماعیل این نکته به دست می‌آید که سه هدف کلی برای بعثت پیامبران وجود دارد:

۱- آیات و نشانه‌های خداوند را بر مردم خوانده و در حقیقت آنان را از مجرای وحی به منبع فیض الهی متصل نمایند.

۲- کتاب و حکمت را به آنان تعلیم نمایند. (مراد از تعلیم کتاب، بیان الفاظ و تفسیر معانی مشکل است و مراد از تعلیم حکمت، بیان معارف عالی و حقیقت واقعی قرآن و نیز علوم دیگر و اسرار عالم هستی می‌باشد).

۳- به تزکیه و تربیت معنوی بندگان بپردازند. تزکیه در لغت، به معنای «رشد و نمو دادن» است. پیامبران، با بیدار نمودن فطرت انسانی و تزکیه‌ی آنان، موجب رشد و تعالی بندگان می‌گردند.

این سه هدف اصلی در کنار اهداف فراوان دیگر، بیان گر ضرورت وجود حجت الهی در هر عصر و زمان نیز، می‌باشد.

تعلیم، مقدم است یا تزکیه؟

در چهار مورد از آیات قرآن کریم، تعلیم و تربیت به عنوان دو رسالت اصلی پیامبران ذکر شده است. از این موارد، در سه جا تزکیه بر تعلیم مقدم شده است. (بقره/۱۵۱ -

آل عمران/۱۶۴ - جمعه/۲) این مطلب، نشانه‌ی اهمیت فراوان تربیت نسبت به تعلیم است. تنها در آیه‌ی فوق و از زبان حضرت ابراهیم تعلیم بر تربیت مقدم شده است. دلیل این تقدم، آن است که تعلیم، مقدمه‌ی تزکیه در مقام اجراست؛ زیرا اول باید اعمال نیک و اخلاق حسن را خوب شناسایی کرد و سپس به آن‌ها عمل کرد.

پیام: دانش، زمانی نتیجه می‌دهد که همراه با حکمت و تزکیه باشد. «يَعْلَمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُزَكِّيْهِمُ».